

स्थानीय राजपत्र

विगु गाउँपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड: ५

संख्या: २

मिति: २०७९/०५/०१

भाग-२

आधारभूत तह (कक्षा ८) उत्तीर्ण परीक्षा सञ्चालन कार्यविधि/निर्देशिका, २०७४

प्रथम संशोधन मिति: २०७९/०४/२५

प्रस्तावना : नेपालको संविधानको धारा ३१ मा उल्लिखित शिक्षा सम्बन्धी हक : उपधारा (१) प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत शिक्षामा पहुँचको हक हुने छ । उपधारा (२) प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क तथा माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा निःशुल्क पाउने हक हुनेछ । उपधारा (३) अपाङ्गता भएका र आर्थिकरूपले विपन्न नागरिकलाई निःशुल्क उच्च शिक्षा पाउने हक हुनेछ । उपधारा (४) दृष्टिविहिन नागरिकलाई ब्रेल लिपि तथा बहिरा र स्वर वा बोलाइ सम्बन्धी अपाङ्गता भएका नागरिकलाई सांकेतिक भाषाको माध्यमबाट कानुन बमोजिम निःशुल्क शिक्षा पाउने हक हुने छ । उपधारा (५) नेपालमा बसोवास गर्ने प्रत्येक नेपाली समुदायलाई कानुन बमोजिम आफ्नो मातृभाषामा शिक्षा पाउने र त्यसका लागि विद्यालय तथा शैक्षिक संस्था खोल्ने र सञ्चालन गर्ने हक हुनेछ ।

शिक्षाको गुणस्तर कायम गर्न विद्यार्थी मूल्याङ्कन महत्वपूर्ण पक्ष भएको, विद्यार्थी मूल्याङ्कनका विविध आधारमध्ये शिक्षा नियमावली २०५९ सातौँ संशोधन परिच्छेद ८ मा व्यवस्था भए अनुसार निम्नमाध्यमिक तह परीक्षा परिचालन र नियन्त्रण भन्ने व्यवस्था राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप २०६३ मा व्यवस्था भए अनुसार आधारभूत तह कक्षा ८ को अन्तमा लिइने परीक्षा र शिक्षाको अवधारणा अनुसार कक्षा ८ आधारभूत तहको अन्तिम कक्षा भएकोले आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षा व्यवस्थापन गर्न जिल्ला शिक्षा कार्यालय दोलखाको मिति कक्षा ८ को परीक्षा स्थानीय तहले संचालन गर्ने निर्णय एवम् स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ परिच्छेद १५ को दफा ११ को उपदफा २ ज मा भएको व्यवस्था अनुसार शिक्षा सम्बन्धी काम कर्तव्य अधिकार साथै यही उपदफा २ ज को १४ मा भएको व्यवस्था अनुसार आधारभूत तह कक्षा ८ को अन्तमा लिइने परीक्षा सम्बन्धी अधिकार समेत भएकोले स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को परिच्छेद १५ दफा १०२ को उपदफा २ बमोजिम कार्यविधि बनाउन सक्ने प्रावधान बमोजिम यस विगु गाउँपालिकाको परीक्षा कार्यविधि २०७४, तयार गरी परीक्षा व्यवस्थान, संचालन, परीक्षाफल प्रकाशन, प्रमाणपत्र वितरणसम्मका कामकाज गर्न यो कार्यविधि २०७४ विगु गाउँपालिका दोलखाबाट मिति २०७४/११/१८ गते अनुमोदन गरी जारी गरिएको छ ।

परिच्छेद एक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

१.१ यस कार्यविधिको नाम विगु गाउँपालिका स्तरीय आधारभूत तहको अन्तमा लिइने परीक्षा सञ्चालन -प्रथम संशोधन) कार्यविधि/निर्देशिका, २०७४ रहेको छ र यो निर्देशिका विगु गाउँपालिकाले पारित गरेको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

१.२ विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा

१.२.१ “विद्यालय” भन्नाले विगु गाउँपालिकाका कक्षा १ देखि १२ सम्मको शैक्षिक संरचनालाई बुझ्नुपर्दछ ।

१.२.२ “गाउँपालिका” भन्नाले विगु गाउँपालिका दोलखा बुझ्नुपर्दछ ।

१.२.३ “परीक्षा” भन्नाले कक्षा ८ को आधारभूत तहको अन्तिममा लिइने परीक्षालाई बुझ्नुपर्दछ

१.२.४ “परीक्षा समिति” भन्नाले कक्षा ८ को आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षा संचालन गर्ने परीक्षा समितिलाई बुझ्नुपर्दछ ।

♥१.२.५ “परीक्षा शाखा” भन्नाले शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा अन्तर्गत आधारभूत तहको कक्षा ८ को अन्तिम परीक्षा सञ्चालनका लागि गठन गरिएको एक परीक्षा शाखालाई बुझ्नु पर्नेछ । उक्त शाखाले सफ्टवेयर सम्बन्धी कार्य, मार्कलेजर बाइण्डिङ, प्रमाणपत्र व्यवस्थापन, अभिलेखीकरण, लब्धाङ्कपत्र छपाइ, वितरण र व्यवस्थापन लगायतका काम सम्पादन गर्नेछ । उक्त कार्यका लागि आवश्यक भौतिक पूर्वाधार विगु गाउँपालिकाले गर्नेछ ।

१.२.६ प्र.अ. भन्नाले विद्यालयका प्रधानाध्यापकलाई सम्झनु पर्नेछ ।

परिच्छेद दुई

२. आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षा समितिको संरचना :

२.१ कक्षा ८ को अन्तिममा लिइने आधारभूत तह परीक्षा सञ्चालन, उत्तरपुस्तिका व्यवस्थापन, उत्तरपुस्तिका परीक्षण/सम्परीक्षण, नतिजा प्रकाशन, प्रमाणपत्र वितरण, प्रमाणपत्र, अभिलेख व्यवस्थापन समेतका कामका लागि विगु गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वा शिक्षा शाखा प्रमुखको अध्यक्षतामा तपसिल बमोजिमका सदस्य रहेको ७ सदस्यीय एक परीक्षा समिति रहनेछ ।

(क) विगु गाउँपालिका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

– अध्यक्ष,

♥(ख) विगु गाउँपालिकाभित्रका कक्षा ८ सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयका प्र.अ.हरुमध्येबाट प्रत्येक २ वर्षमा परिवर्तन हुने गरी परीक्षा समितिले मनोनित गरेको दुई जना

– सदस्य

♥(ग) विगु गाउँपालिकाभित्रका कक्षा ८ सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत महिला शिक्षकमध्येबाट प्रत्येक २ वर्षमा परिवर्तन हुने गरी परीक्षा समितिले मनोनित गरेको एकजना

– सदस्य

♥घ स्रोत व्यक्ति, शिक्षा

– सदस्य

♥ प्रथम संशोधनद्वारा संशोधित

(ङ) शिक्षा शाखाका प्राविधिक सहायक

– सदस्य

♥(च) शिक्षा अधिकृत

– सदस्य सचिव

शिक्षा अधिकृत अनुपस्थित भएमा वा सो पद रिक्त भएमा शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाका प्राविधिक सहायकले परीक्षा समितिको सदस्य सचिव भई काम गर्न सक्नेछ ।

२.२ परीक्षा समितिले कक्षा ८ को परीक्षा सम्बन्धी काम गर्न आवश्यक परेमा विषयगत उपसमिति गठन गरी

♥प्रथम संशोधनद्वारा संशोधित

प्रश्नपत्र निर्माण, सङ्कलन, परिमार्जन तथा संशोधन गर्न सक्नेछ । उक्त कार्यमा खटिने उपसमितिका पदाधिकारीहरूलाई अनुसूची १ र ५ मा व्यवस्था भएबमोजिम सुविधा प्रदान गरिनेछ ।

सल्लाहकार (पदेन) :

(क) अध्यक्ष, विगु गाउँपालिका

(ख) उपाध्यक्ष, विगु गाउँपालिका

(ग) संयोजक, विगु गाउँपालिका सामाजिक विकास समिति

परिच्छेद तीन

३. परीक्षा सञ्चालन प्रक्रिया :

३.१ परीक्षा शुल्क/परीक्षा फाराम :

सामुदायिक विद्यालयको हकमा कक्षा ८ को आधारभूत तह अन्तिम परीक्षाको लागि कुनै शुल्क लिइने छैन । तर संस्थागत विद्यालयको हकमा भने परीक्षा समितिले तोके बमोजिमको हुनेछ । कक्षा ८ को आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षाको परीक्षार्थीका लागि भरिने आवेदन फाराम विगु गाउँपालिकाको आधारभूत तहको अन्तमा लिइने परीक्षा समितिले तोकेको ढाँचामा हुनेछ । यसरी तोकेको फाराम विद्यालय मार्फत परीक्षामा सम्मिलित सबै विद्यार्थीलाई भर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । सो फाराममा नाम, ठेगाना, जन्ममिति, बाबुआमाको नाम, विद्यार्थीको प्रयोगात्मक प्राप्ताङ्क आदि विवरणहरु भर्ने व्यवस्था गरिने छ । यी विवरणहरुको शुद्धताको हकमा विद्यालयका प्रअलाई जिम्मेवार बनाइनेछ । परीक्षार्थीको आवश्यक विवरण फरक परेमा यसका लागि सम्बन्धित विद्यालयका प्रधानाध्यापक जिम्मेवार रहनेछन् ।

३.२ खाता सञ्चालन सम्बन्धमा :

कक्षा ८ को आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षा खर्च/आम्दानीका लागि छुट्टै खाता सञ्चालन गरिनेछ, सो खाता सञ्चालन नभए सम्मको लागि गाउँपालिकाको खाताबाट नै काम काज गर्न बाधा पर्ने छैन । सो खाता प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वा शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाका प्रमुख र विगु गाउँपालिकाका लेखा शाखा प्रमुखको नाममा खाता सञ्चालन गरिनेछ । सो खाताको नाम "आधारभूत तह अन्तिम परीक्षा समिति विगु रहनेछ ।

३.३ प्रश्नपत्र निर्माण :

यस विगु गाउँपालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरुको आधारभूत तह कक्षा ८ को अन्तिम परीक्षा सञ्चालनार्थ प्रश्नपत्र निर्माणका लागि विषय शिक्षकहरुबाट सम्बन्धित विषयका प्रश्नपत्रहरु पाठ्यक्रम विकास केन्द्रबाट तोकिएको पाठ्यभार, अङ्गभार, विषय क्षेत्र, विशिष्टीकरण तालिका (ग्रीड), समय र पूर्णाङ्कलाई आधार मानी तोकिएको ढाँचामा प्रश्नपत्र निर्माण गर्न लगाई शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखामा सङ्कलन गरी प्रश्नपत्र बैङ्क निर्माण गरी सङ्कलित प्रश्नपत्रबाट विषयविज्ञ/स्रोतव्यक्तिहरुबाट प्रश्नपत्र परिमार्जन, संशोधन तथा परिष्करण गरी सम्बन्धित विषयका अलग अलग २/२ वटा प्रश्नपत्र तयार गरिनेछ । यसरी तयार गरिएका प्रश्नपत्रहरु मध्ये एक प्रति प्रश्नपत्र मुद्रणका लागि छनौट गरिनेछ । यसरी प्रश्नपत्र परिष्करणका लागि गोपनीयतालाई विशेष ध्यान दिइनेछ । प्रश्नपत्र निर्माण गरेबापत अनुसूची १ मा भएको व्यवस्था बमोजिम पारिश्रमिक प्रदान गरिनेछ ।

३.४ प्रश्नपत्र छपाइ तथा वितरण :

आधारभूत तह कक्षा ८ को अन्तिम परीक्षाको प्रश्नपत्र छपाइका लागि गोपनीयतालाई ध्यान दिदै कम्तीमा ३ वटा छापाखानाबाट दरभाउपत्रबाट घटाघटमा प्रतिष्पर्धाबाट योग्यतम छापाखानालाई प्रश्नपत्र छपाइ कार्य गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । यस छनौटमा प्रश्नपत्रको गोपनीयतालाई पहिलो शर्तको रूपमा लिइने छ । यस विगु गाउँपालिकाको आधारभूत तह कक्षा ८ को अन्तिम परीक्षा सञ्चालनार्थ प्रश्नपत्र मुद्रण पश्चात्

प्याकेजिडका लागि गोपनियतालाई ध्यानमा राखी शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाबाट प्याकेटिड तथा वितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

३.५ उत्तर पुस्तिका छपाइ, वितरण, परीक्षण एवम् सम्परीक्षण :

३.५.१ उत्तरपुस्तिका छपाइ : उत्तरपुस्तिका छपाइका लागि विद्यमान आर्थिक नियमावली अनुसार कम्तीमा पनि ३ ओटा छापाखाना/फर्मबाट दरभाउ माग गरी घटाघटको आधारमा प्रतिष्पर्धा गराई योग्यतम छापाखाना वा फर्म छनोट गरिने छ । उत्तरपुस्तिका परीक्षण एवम् सम्परीक्षण बापत अनुसूची २ मा उल्लेख गरिए बमोजिमको रकम उपलब्ध गराइनेछ ।

३.५.२ उत्तरपुस्तिका वितरण : विद्यालयहरुमा उत्तरपुस्तिका वितरणका लागि विद्यालयको विद्यार्थी संख्यालाई आधार मानी गाउँपालिका मार्फत वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

३.५.३ उत्तरपुस्तिका परीक्षण तथा सम्परीक्षण : उत्तरपुस्तिका परीक्षणका लागि सम्बन्धित विषयको विषय शिक्षकलाई नै जिम्मा दिइने छ । उत्तरपुस्तिका परीक्षण गराउने जिम्मा यस कार्यविधिमा उल्लेख गरिएको आधारभुत परीक्षा सञ्चालन समितिको हुनेछ । परीक्षण गरिएका उत्तरपुस्तिका र मार्कस्लीप सम्बन्धित विद्यालयका प्रधानाध्यापकद्वारा शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखामा सङ्कलन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । उत्तरपुस्तिका र मार्कस्लीप सङ्कलन गर्दा २ चरणमा गरिनेछ । पहिलो चरणमा परीक्षा सञ्चालन भएको तेस्रो दिन अघिल्ला ३ विषयका उत्तरपुस्तिका र मार्कस्लीप सङ्कलन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । दोस्रो चरणमा परीक्षा समाप्त भएको चौथो दिन अनिवार्य रूपमा बाँकी विषयका उत्तरपुस्तिका र मार्कस्लीप गाउँपालिकामा सङ्कलन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । गाउँपालिकामा संकलित परीक्षण गरिएका उत्तरपुस्तिकाको सम्परीक्षणको व्यवस्था समितिले तोकेबमोजिम गरिनेछ ।

३.५.४ केन्द्राध्यक्ष तथा निरीक्षक सम्बन्धी व्यवस्था : यस गाउँपालिका भित्र रहेका आधारभुत तह (कक्षा ८)को परीक्षा व्यवस्थित र मर्यादित बनाउन प्रत्येक केन्द्रमा एक जना केन्द्राध्यक्ष र आवश्यक संख्यामा निरीक्षक तोकिने छ । जसको पारिश्रमिक अनुसूची ३ मा भए बमोजिम व्यवस्था गरिने छ । सोको व्यवस्था परीक्षा सञ्चालन समितिले गर्ने छ ।

परिच्छेद चार

४. टेबुलेशन (प्रविष्टि)

परीक्षार्थीले प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्कको विवरण टेबुलेशनका लागि उत्तरपुस्तिकाको परीक्षण पश्चात् प्राप्त मार्क स्लीपबाट प्राप्ताङ्कलाई आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्था गरी परीक्षा समितिले गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

परिच्छेद पाँच

५. सफ्टवेयर सम्बन्धी व्यवस्था :

प्रविधियुक्त तथ्याङ्क व्यवस्थापन गर्न, तथ्याङ्कलाई विश्वसनीय, व्यवस्थित र समयसापेक्ष गराउन शिक्षा तथा मानवस्रोत विकास केन्द्रबाट विकसित IEMIS(एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली) बाट शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाका जनशक्ति मार्फत आधारभूत तह(कक्षा ८) को अन्तिम परीक्षाको अङ्क प्रविष्टि गर्न लगाई ग्रेडलेजर तथा ग्रेडशीट तयार गरिनेछ। जसका लागि अङ्क प्रविष्टि, नतिजा तयारी तथा विश्लेषणमा खटिने कर्मचारीलाई अनुसूची ५ मा तोकिए बमोजिम पारिश्रमिकको व्यवस्था गरिनेछ।

परिच्छेद छ

६. परीक्षाफल प्रकाशन

परीक्षार्थीहरुको उत्तर पुस्तिका विषय शिक्षकबाट परीक्षण पश्चात् प्राप्त प्राप्ताङ्कको तालिकीकरण पश्चात् शैक्षिक सत्रको अन्तसम्ममा परीक्षाफल प्रकाशन गरिनेछ।

परिच्छेद सात

७. पुनर्योग

कक्षा ८ को आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षाको नतीजामा चित नबुझी पुनर्योगका लागि नतीजा प्रकाशन भएको ७ दिन भित्र तोकिएको शुल्क सहित विद्यालय मार्फत पुनर्योगका लागि आवेदन सङ्कलन गरी परीक्षा समितिले पुनर्योगको व्यवस्था मिलाउन सक्नेछ। निवेदन पेश गर्न तोकिएको अन्तिम मिति पछिको सातौँ दिन भित्र पुनर्योगको नतीजा प्रकाशनको व्यवस्था मिलाइने छ।

परिच्छेद आठ

८. परीक्षा अनुगमन

कक्षा ८ को आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षा व्यवस्थित, मर्यादित, स्तरीय गराउन परीक्षा सञ्चालनको अवधिमा परीक्षा केन्द्र, परीक्षा सञ्चालन, उत्तरपुस्तिका परीक्षण, प्रश्नपत्र निर्माण, नतिजा प्रकाशन आदि परीक्षा सम्बद्ध सम्पूर्ण पक्षको अनुगमन तथा निरीक्षणका लागि एउटा अनुगमन समिति रहनेछ। उक्त अनुगमन समिति देहायबमोजिमको रहने छ -

संयोजक	: अध्यक्ष, विगु गाउँपालिका
सदस्य	: उपाध्यक्ष, विगु गाउँपालिका
सदस्य	: प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, विगु गाउँपालिका
सदस्य	: संयोजक, सामाजिक विकास समिति, विगु गाउँपालिका
सदस्य	: शिक्षा अधिकृत
सदस्य	: प्राविधिक सहायक, शिक्षा शाखा/स्रोत व्यक्ति
सदस्य	: अध्यक्ष, नेपाल शिक्षक महासंघ, विगु गाउँपालिका
सदस्य	: प्रतिनिधि, प्याक्सन तथा एनप्याक्सन १/१ जना।

॥ प्रथम संशोधनद्वारा संशोधित

॥ प्रथम संशोधनद्वारा संशोधित

परिच्छेद नौ

९. प्रमाणीकरण

कक्षा ८ को आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षासंग सम्बन्धित तथ्याङ्क, लब्धाङ्क पत्र तथा प्रमाणपत्र प्रमाणीकरण आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षाका अध्यक्ष वा शिक्षा अधिकृतद्वारा गरिनेछ ।

परिच्छेद दस

१० . विविध

कक्षा ८ को आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षा सञ्चालन सम्बन्धी माथि लेखिएका बाहेकका अन्य अत्यावश्यक कामकाजका लागि सम्पूर्ण अधिकार आधारभूत तह कक्षा ८ को अन्तिम परीक्षा समितिको रहनेछ । परीक्षा समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ । बैठक बसे पश्चात प्रति बैठक अनुसूची ५ मा भएको व्यवस्था बमोजिम पारिश्रमिकको व्यवस्था गरिनेछ ।

■ अनुसूची १

(कार्यविधिको दफा ३ को उपदफा ३.३ सँग सम्बन्धित)

क्र.सं.	विवरण	रकम
१	सय पूर्णाङ्कसम्मको प्रश्नपत्र निर्माण, परिमार्जन वा संशोधन बापत	प्रति प्रश्न रु १०००
२	पचास पूर्णाङ्कसम्मको प्रश्नपत्र निर्माण बापत	प्रति प्रश्न ५००

■ अनुसूची २

(कार्यविधिको दफा ३ को उपदफा ३.५को ३.५.३ सँग सम्बन्धित)

क्र.सं.	विवरण	रकम
१	सय पूर्णाङ्कसम्मको उत्तरपुस्तिका परीक्षण बापत	प्रति उत्तरपुस्तिका रु २५
२	पचास पूर्णाङ्कसम्मको उत्तरपुस्तिका परीक्षण बापत	प्रति उत्तरपुस्तिका रु १५
३	सम्परीक्षण बापत / Proof reading	सय पूर्णाङ्कको प्रति उत्तरपुस्तिका रु १० र ५० पूर्णाङ्कको रु ५

■ अनुसूची ३

(कार्यविधिको दफा ३ को उपदफा ३.५को ३.५.४ सँग सम्बन्धित)

क्र.सं.	विवरण	रकम
१	केन्द्राध्यक्ष बापत	प्रतिदिन रु १०००
२	निरीक्षण बापत	प्रतिदिन रु.१०००

■ प्रथम संशोधनद्वारा संशोधित

अनुसूची ४

(कार्यविधिको दफा ५ सँग सम्बन्धित)

क्र.सं.	विवरण	रकम रु
१	प्रति विद्यार्थी अङ्क प्रविष्टि, रुजु वा नतिजा विश्लेषण बापत	५०

अनुसूची ५

(कार्यविधिको दफासँग सम्बन्धित)

क्र.सं.	विवरण	रकम
१	बैठक भत्ता बापत	प्रति बैठक रु. १५००
२	खाजा खर्च	प्रतिसहभागी रु. २००

प्रथम संशोधनद्वारा संशोधित

प्रमाणीकरण मिति: २०७९/०५/०१

आज्ञाले,

शैलेन्द्र भण्डारी

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत